

Leertraject 'Leren en doceren in de 21e eeuw'

Citation for published version (APA):

Rubens, W. (2012). Leertraject 'Leren en doceren in de 21e eeuw'. *OnderwijsInnovatie*, 14(2), 14, 16.
https://www.ou.nl/documents/40554/383618/2012_OI_2.pdf/73758cd8-2a5a-e871-8d48-c285e3b06ad4

Document status and date:

Published: 01/06/2012

Document Version:

Peer reviewed version

Document license:

CC BY-SA

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

<https://www.ou.nl/taverne-agreement>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

pure-support@ou.nl

providing details and we will investigate your claim.

Downloaded from <https://research.ou.nl/> on date: 06 May. 2023

Open Universiteit
www.ou.nl

(kop)

Leertraject 'Leren en doceren in de 21^e eeuw'

(auteur)

Wilfred Rubens

De auteur is projectleider OpenU en verbonden aan het Centre for Learning Sciences and Technologies (CELSTEC) van de Open Universiteit. Reacties op dit artikel kunnen gemaild worden naar: wilfred.rubens@ou.nl
Dit is het vierde artikel in een reeks over OpenU waaraan het tijdschrift OnderwijsInnovatie de komende edities aandacht zal besteden.

(lead)

Met het leertraject 'Leren en doceren in de 21^e eeuw' wil de Open Universiteit belangstellenden die niet geïnteresseerd zijn om een cursus of opleiding te volgen, faciliteren bij te blijven op het vakgebied van onderwijs en opleiden. In dit artikel staan we stil bij deze nieuwe service, die afnemers de mogelijkheid biedt om zelf een gecertificeerd leertraject samen te stellen dat zij in eigen tijd en tempo kunnen volgen. Daarnaast besteden we aandacht aan online lezingen en colleges en aan een nieuw gelanceerde topic community.

(platte tekst)

Het leertraject 'Leren en doceren in de 21^e eeuw' geeft professionals, werkzaam op het gebied van onderwijs en opleiden, de kans op een flexibele en betaalbare manier op de hoogte te blijven van de laatste inzichten en ontwikkelingen op hun vakgebied. De Open Universiteit is de eerste onderwijsinstelling in Europa die docenten, opleiders, onderwijsmanagers en adviseurs de mogelijkheid biedt op deze manier een leven lang leren vorm te geven.

Uitstroomprofiel

Afnemers van het leertraject ontvangen vouchers waarmee zij deel kunnen nemen aan online masterclasses of andere onderwijsdiensten kunnen afnemen. Online masterclasses vormen het hart van het leertraject. Deelnemers kiezen zes masterclasses naar keuze uit een meer uitgebreid overzicht. Door het maken van een keuze kunnen zij zelf een uitstroomprofiel kiezen, bijvoorbeeld op het gebied van leren en cognitie of leren en digitale media. Een online masterclass duurt een week, en bestaat uit verschillende leeractiviteiten, zoals een live online sessie waar een expert over het betreffende thema wordt geïnterviewd en deelnemers via de chat vragen kunnen stellen. Online paperpresentaties van promovendi (zie verderop) en opdrachten maken ook deel uit van de online masterclass. Voorbeelden van online masterclasses zijn: het effectief gebruik van tablets voor leren of het vermijden van cognitieve belasting in het onderwijs. Als een deelnemer aan het leertraject zich inschrijft voor een online masterclass, dan worden automatisch vouchers afgeschreven. Afnemers van een leertraject krijgen ook toegang tot alle digitale materialen van de faculteit Onderwijswetenschappen.

Aantoonbare leerprestatie

In het kader van het leertraject kunnen afnemers ook elders uitgevoerde leeractiviteiten gewaardeerd krijgen, mits deze niet al gevalideerd zijn en mits deze relevant zijn voor het betreffende leertraject. Wij vragen daarbij ook naar een aantoonbare leerprestatie. Laat ik dit illustreren aan de hand van een praktijkvoorbeeld. Een docent heeft zich ingeschreven voor het leertraject en kiest vervolgens voor het profiel 'Leren en digitale media'. Tijdens de Onderwijsdagen neemt hij deel aan een sessie over 'learning analytics'. Hij schrijft hierover een blogpost op OpenU, waarin hij de bevindingen van deze sessie spiegelt aan een artikel over dit onderwerp. In het kader van zijn leertraject krijgt hij hiervoor vier permanente educatiepunten, die vergelijkbaar zijn met een investering van vier uur. Wij waarderen dus ook zelfgeorganiseerde leeractiviteiten, mits sprake is van een aantoonbare leerprestatie.

Leerbelastingsformulier

Het leertraject heeft een doorlooptijd van één jaar. Aan het eind van dit jaar kan een deelnemer een certificaat ontvangen door een 'leerbelastingsformulier' in te vullen. Daarop vermeldt de deelnemer de leeractiviteiten en de daarbij behorende leerprestaties. Op basis hiervan wordt een certificaat verstrekt. Dat betekent dat de waarde van dit certificaat – in de vorm van permanente educatiepunten – per deelnemer kan verschillen, afhankelijk van de uitgevoerde leeractiviteiten en de geleverde leerprestaties. Docenten kunnen dit leertraject ook gebruiken om geregistreerd te blijven in het Registerleraar.nl van de Onderwijscoöperatie. De Open Universiteit speelt vroegtijdig in op het behalen van permanente educatiepunten voor docenten (in de vorm van uren). Wij denken ook mee met de Onderwijscoöperatie over het waarderen van leeractiviteiten voor herregistratie. Het leertraject: 'Leren en doceren in de 21e eeuw' is één van de leeractiviteiten waaruit Registerleraren kunnen kiezen. Deelname aan het leertraject kost 397 euro. De Open Universiteit hanteert tijdelijk een introductieprijs van 285 euro. Meer informatie over het leertraject 'Leren en doceren in de 21e eeuw' is te vinden via de site www.openu.nl/leertrajecten.

Online paperpresentaties

Sinds twee maanden maken online paperpresentaties deel uit van de OpenU masterclasses en daarmee van het leertraject. Promovendi van de Open Universiteit presenteren rond het thema van de online masterclass de uitkomsten van hun onderzoek waarbij deelnemers aan de masterclass de gelegenheid hebben om na afloop van de presentatie via chat vragen te stellen. Tijdens de online masterclass over effectieve leerstrategieën is Pauline Reijners bijvoorbeeld ingegaan op het leren van tekst aan de hand van de zogenaamde 3R-strategie. Dit is een strategie om actief informatie op te halen in het geheugen. De 3R-strategie bestaat uit drie fasen:

- Read: lezen, een tekst bestuderen;
- Recite: informatie uit de tekst ophalen uit het geheugen via bijvoorbeeld specifieke vragen;
- Review: de tekst wordt nog eens bestudeerd. Daarbij kijkt de lerende naar datgene wat hij nog niet goed beheerst.

Tijdens deze zelfde online masterclass heeft Kim Dirx aandacht besteed het gebruik van samenvatten voor het zogenaamde testing effect. Dit effect gaat ervan uit dat toetsen kunnen helpen om op de langere termijn feiten op te halen. Dirx onderzoekt of dit ook werkt voor het begrijpen en kunnen toepassen van informatie. Op basis van haar onderzoek concludeerde zij in haar presentatie dat samenvatten beter werkt als ophaalstrategie dan herlezen als het gaat om feiten leren. Zij heeft geen effect aan kunnen tonen tussen samenvatten en herlezen bij het begrijpen van tekst. Dat komt waarschijnlijk doordat leerlingen informatie niet in eigen woorden samenvatten, maar tekst letterlijk reproduceren. Ondanks dat de onderzoekers aandacht hebben besteed aan hoe je een samenvatting maakt.

OpenU lezingen en colleges

Behalve het leertraject 'Leren en Doceren in de 21^e eeuw' met de online masterclasses, organiseert de Open Universiteit ook OpenU lezingen en colleges. Het doel hiervan is het verspreiden van nieuwe inzichten over relevante onderwerpen. Deze lezingen en colleges kunnen via internet worden bijgewoond. In tegenstelling tot online masterclasses – die een doorlooptijd van een week hebben – duren OpenU lezingen en colleges ongeveer een uur.

Bij een online lezing of college verzorgt een expert een inleiding waarbij deelnemers de mogelijkheid hebben om via chat vragen te stellen. OpenU lezingen en colleges worden ook door externe specialisten verzorgd. Zo heeft Liselotte Hambeukers-Nollet van Stembekunsten in het kader van de 'Werelddag van de stem' aandacht besteed aan professioneel en gezond stemgebruik door docenten. In deze lezing gaf zij onder meer het belang aan van stemgezondheid en het belang van een goede presentatie door juist stemgebruik. Hambeukers-Nollet gaf aan wat juist stemgebruik inhoudt, waar het aan moet voldoen, wat de meest voorkomende fouten zijn en wat docenten hieraan kunnen doen.

In het kader van de 'Week van de ict' heeft hoogleraar Stef Joosten een open college over het ontwerpen met bedrijfsregels verzorgd. It-ontwerpers en -architecten die bedrijfsprocessen en informatiesystemen willen verbinden, werken met bedrijfsregels. Professor Joosten ging in zijn college nader in hoe men met de ict-taal Ampersand bedrijfsregels kan beschrijven. OpenU lezingen en colleges zijn gratis toegankelijk voor geregistreerde gebruikers en worden een aantal keren per jaar georganiseerd. Online masterclasses en lezingen zijn te vinden via: www.openu.nl/web/leren/masterclasses.

Effectieve leerstrategieën

Onderwijs- en Leerwetenschappen heeft het vakgebied 'Learning Sciences' onderverdeeld in zogenaamde topics. Rond elk topic wordt een 'topic community' ingericht. Elke topic community bestaat uit een introductie, discussiegroepen en internetbronnen en verwijst waar mogelijk naar interessante online masterclasses, workshops, cursussen en conferenties.

Eén van de topiccommunities die onlangs is gelanceerd gaat over effectieve leerstrategieën.

Het topic 'Effectieve leerstrategieën' sluit aan bij het opbrengstgericht werken op leerling- en groepsniveau. Dit is één van beleidsprioriteiten van het ministerie van Onderwijs. Binnen het topic onderzoeken CELSTEC-medewerkers de efficiëntie en effectiviteit van verschillende leerstrategieën om studenten en leerlingen handvatten te geven het beste uit zichzelf te halen en docenten houvast te bieden bij hun taak de leerprestaties van hun studenten of leerlingen te optimaliseren.

Uitgangspunten hierbij zijn de werking van ons geheugen en de bepalende rol van voorkennis bij een volgend leerproces. Hieruit volgt dat effectieve leerstrategieën zijn afgestemd op de beperkingen en mogelijkheden van ons geheugen, voorkennis en voortschrijdende kennisverwerving. Dit betekent dat dit topic ook richtlijnen oplevert voor het ontwerpen van onderwijs op maat in zogenaamde flexibele leeromgevingen waarin rekening gehouden wordt met individuele verschillen in voorkennis en ontwikkeling van kennis. Dit topic focust zich op:

- Leren van bronnen zoals tekst, multimedia en hypermedia;
- Leren van taken;
- Leren van toetsen.

De topics van Onderwijswetenschappen zijn te vinden via www.openu.nl/web/leren/topics.